

”Se jotenkin on vaikee ees erottaa sitä kansanmusayhteisöä siitä kvääriyhteisöstä, koska se jotenkin tuntuu niin yhdeltä”

Kvääri kansanmusiikkiartisti yhteiskunnallisena toimijana musiikkikentällä

Tyyne Sievänen

Kandidaatintutkielma

Median, musiikin ja taiteen tutkimus, musiikkitiede

Historian ja taiteen tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Toukokuu 2026

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Musiikkitiede

Tekijä: Tyyne Sievänen

Otsikko: ”Se jotenkin on vaikee ees erottaa sitä kansanmusayhteisöä siitä kvääriyhteisöstä, koska se jotenkin tuntuu niin yhdeltä” - Kvääri folkartisti yhteiskunnallisena toimijana musiikkikentällä

Sivumäärät: 32

Tässä tutkielmassani tutkin kväärejä kansanmuusikoita yhteiskunnallisina toimijoina. Kvääri kansanmusiikki ja sitä tekevät taiteilijat ovat yhä enemmän kiinnostusta herättävä ilmiö, josta ei vielä paljoa ole tehty tutkimusta. Ilmiö on kasvanut ajan saatossa ja näyttää siltä, että se tulee kasvamaan yhä enemmän tulevaisuudessa. Työn menetelmänä käytän haastattelututkimusta eli tulkiten tekemiäni haastatteluja saadakseni vastauksen kysymykseen: minkälainen kväärien kansanmuusikoiden suhde on yhteiskunnalliseen toimijuuteen. Olen haastatellut tutkimukseeni neljää kvääriä kansanmusiikkiartistia. Tutkielmani tulokset ovat, että kväärit kansanmuusikot ovat aktiivisia yhteiskunnallisia toimijoita oman toimijuutensa tiedostaen, mutta myös tiedostamatta. Heidän tekemisessään arvot ja merkitys ovat olennaisessa asemassa ja niitä tuodaan aktiivisesti esille omassa taiteilijuudessa. Muusikoille tärkeinä arvoina korostuvat yksilökeskeisyyden vastaisuus, omien juurien vaaliminen, antikapitalismi ja luontoarvot. Tärkeä osa heidän yhteiskunnallista toimijuuttaan on kvääri kansanmusiikkiyhteisö, joka luo turvallisen tilan taiteilijoille. Kansanmusiikkiyhteisössä ovat vahvasti läsnä ajatus yhteisöllisyyden vaalimisesta ja itseilmaisun vapaudesta. Kväärissä kansanmusiikkiyhteisössä on paljon yhtymäkohtia muiden kväärien taidetilojen ja yhteisöjen kanssa. Yhteiskunnallista toimijuutta löytyy niin yksilöistä kuin yhteisöistäkin.

Avainsanat: kvääriys, kansanmusiikki, kansanperinne, yhteiskunnallinen toimijuus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimuksen tausta	4
1.2	Kväärit kansanmuusikot yhteiskunnallisina toimijoina	5
1.3	Tutkimuskysymykset	8
2	Tutkimusmenetelmä	9
2.1	Aineistonkeruu	9
2.2	Aineiston analysointi	10
2.3	Tutkijapositio	11
2.4	Tutkimusetiikka	12
3	Tulokset	13
3.1	Millainen on kansanmusiikkikenttä?	13
3.1.1	Kansanmusiikkisyhteisö	13
3.1.2	Kvääriys ja kansanmusiikin erottaminen toisistaan	16
3.2	Merkityksellisyys ja arvot	17
3.2.1	Vastavoima yksilökeskeisyydelle ja kapitalismille:	18
3.2.2	Omat ääni ja juuret	19
3.3	Yksilön tekemisen voima	21
3.3.1	Onko aktivismia olla oma itsensä?	21
3.3.2	Kapinallinen utopia	24
4	Pohdinta	27
4.1	Tulokset aiemman tutkimuksen valossa	28
4.2	Työn rajoitteet	29
4.3	Jatkotutkimus	30
	Lähteet	32

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Tässä luvussa esittelen aiheeni ja avaan tutkimukseni taustaa. Käsittelen tutkielmassani kväärejä muusikkoja yhteiskunnallisina toimijoina haastattelututkimuksen avulla. Olen huomannut kansanmusiikin ja erityisesti kväärien kansanmuusikoiden piirissä yhteiskunnallista liikehdintää ja keskustelua arvoista sekä merkityksellisyydestä.

Pääsyyni tehdä tämä tutkimus on yhteiskunnallinen merkitys. Oma tavoitteeni toimimisessa kansanmusiikkikentällä on maailman muuttaminen ja tämän aiheen valitseminen linkittyä siten myös kandidaatintutkielmaani. Ajattelen kansanmusiikin esille nostamisen olevan tärkeää ajassa, jossa ihmiset eivät tunnu olevan kovinkaan yhteydessä omiin juuriinsa. Omiin juuriin tutustuminen erityisesti aikuisiällä on ollut minulle merkityksellinen kokemus myös maailman ymmärtämisessä ja uskon sen olevan sitä muillekin. Tässä ajassa, jossa kertakäyttöisyys, keinotekoisuus ja nopea elämän tahti ovat nousseet vallitseviksi arvoiksi, koen tärkeäksi nostaa esille jotakin ajan muovaamaa, perinteitä ja juuria mukanaan kantavaa ja sydäimestä syntyntä. Kvääri kansanmusiikki on sitä minulle, ja haluan tutkia sitä lisää. Tutkimuskohteekseni valikoituivat nuoret aikuiset kväärit kansanmuusikot ja heidän toimijuutensa ja kansanmusiikin merkitys osittain siksi, että itsekin edustan kyseistä ryhmää. Erityisesti he valikoituivat ryhmäksi siksi, että olin kuullut juuri tästä ryhmästä heidän yhteiskunnallisesta tietoisuudestaan ja toimijuudestaan.

Tässä luvussa käsittelen tutkimusaiheeni taustaa ja kirjallisuutta, jota käytän työssäni. Käyn läpi tutkimukseni tekoprosessia ja tutkimuskysymyksiäni. Luvussa kaksi kerron tutkimusmenetelmäni ja avaan tutkijapositioni. Tutkielman kolmas luku on haastatteluvastausten esittelyä ja aineiston analyysiä. Viimeisessä luvussa pohdin työn tuloksia ja haasteita. Lisäksi pohdin jatkotutkimusmahdollisuuksia.

Ollessani avoimen yliopiston kurssilla Sibelius-Akatemiassa kansanmusiikin puolella kuulin, että kansanmusiikkipiirin konservatiivisuus sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä kohtaan on saanut erityistä huomiota yhteisön sisällä viime aikoina. Tämä herätti kiinnostustani aiheita kohtaan entistä enemmän. Suomalaisesta kansanperinteestä on tehty viime vuosina kvääriyteen liittyvää tutkimusta. Lisäksi aihe selvästi on nousemassa akatemiaan tutkimuskohteeksi. Tästä esimerkki on Kuisma Asikaisen tekeillä oleva maisterin taiteellinen työ “Kansanlaulun queer-potentiaali ja aktivismi queerkansanmuusikon taiteellisessa praktiikassa”.

1.2 Kväärit kansanmuusikot yhteiskunnallisina toimijoina

Tutkin, millä tavalla kväärit kansanmuusikot itse määrittelevät oman yhteiskunnallisen toimijuutensa. Käsittelen toimijuutta Emmi Kujanpää (2026) mukaillen. Kujanpää kuvaa toimijuutta ymmärryksenä omien toimien muutosvoimasta tiloissa, joissa henkilö vaikuttaa (Kujanpää 2026: 70). Lisäksi tarkastelen heitä myös ulkopuolelta katsottuna kriittisen tietoisuuden harjoittajina omassa yhteisössään ja osana musiikkikenttää. Kriittinen tietoisuus on tietoisesti tehtyjä valintoja elämässä, jotka pohjautuvat sortavien rakenteiden vastaisiin tekoihin. (Graham 2019: 284)

Käytän tutkimuksessani sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista ihmisistä termiä kvääri. Queer- eli suomeksi kvääri-sanaa voidaan käyttää synonyymina sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöille. Se viittaa Setan mukaan ihmisiin, jotka ajattelutapansa mukaan kyseenalais-tavat normeja, jotka yhteiskunta on asettanut sukupuolelle ja seksuaalisuudelle. (Seta ry 2025) Meri Lindeman kertoo väitöskirjassaan *Sateenkaari-ihmisten kielenkäyttö – Kansanlingvisti-nen aineisto ikkunana identiteettiin, performatiivisuuteen ja normatiivisuuteen*, että Suomessa on jo pitempään ollut käytössä sanan ”kvääri” englanninkielinen alkuperäsana queer, joka aiemmin on käännetty englannista suoraan suomen kieleen sanaksi ”pervo”, mutta sen negatiivisen kalskahduksen vuoksi monet suomalaiset sateenkaari-ihmiset käyttävät edelleenkin englanninkielistä versiota. Englanninkielinen versio on Suomessa muun muassa suositum-massa käytössä kuin naapurissamme Virossa, jossa vironkielinen sanavastine kväär on asettu-nut virolaisten suuhun kotoisammin. (Lindeman 2025: 74)

Haluan itse tehdä valinnan käyttää suomenkielistä sanaa kvääri, sillä oma tarkoitusperäni yli-päättään tätä aihetta tutkimalla on vahvistaa suomalaisten sateenkaari-ihmisten, eli seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen, omaa kulttuuria ja kielen rikkautta. Minulle tärkeänä arvona on siis vahvistaa suomen kielen käyttöä ja suomalaista kulttuuri-identiteettiä, minkä takia haluan valita mahdollisuuksien mukaan suomenkielisiä sanoja. Lisäksi minulle tärkeää on saavutetta-vuus ja ymmärrettävyys. Koen tärkeänä, että mahdollisimman moni ymmärtäisi kirjoitta-maani, ja että työssäni käytettäisiin mahdollisimman vähän akateemista jargonia eli akatemian erityistä ammattikieltä. Teen tutkielmaani ensisijaisesti pienituloisena, työväenluokkaisena sa-teenkaarihenkilönä pienituloisille ja työväenluokkaisille sateenkaarihenkilöille, minkä takia haluan tekstini olevan mahdollisimman ymmärrettävää ilman akateemista koulutusta.

Aiheenani ovat kansanmusiikin parissa toimivat kväärit muusikot. Kansanmusiikkia on monipuolisuutensa ja monitasoisuutensa takia hyvin haastavaa avata lyhyesti ja yhdeksi selitykseksi. ”Kansanmusiikki” sanana on verrattain nuori, sillä sitä on alettu käyttää vasta 1800-luvulta. Käsitteenä kansanmusiikki on kuitenkin tunnettu jo paljon kauemmin. Kansanmusiikki on aina ollut niin sanottua ”rahvaan musiikkia”. Kansanmusiikin vastataiteenlajina aikanaan oli yläluokkaisten klassinen musiikki, mutta kuten kirjassa kerrotaan, suurin osa Suomen väestöstä ei ollut säätyläisiä. Lisäksi niin sanottu säätyläisten musiikki, suomalainen klassinen musiikki, on aina ottanut vaikutteita kansanmusiikista. (Asplund ym. 2006: 11)

Kansanmusiikki on musiikkia, joka tyyliään vaihtelee enemmän ja vähemmän alueittain. Suomalainen kansanmusiikki, erityisesti vanhempi suomalainen kansanmusiikki, onkin alkuaan kulkenut tänne tulijoiden mukana ja muovannut muotoaan siitä lähtien ihmisten suissa ja soittimissa. Suomalainen kansanmusiikki on aina kulkenut ihmisten mukana ja muuttunut sen kulkiessa laulajalta toiselle kuulon ja muistin varassa. (Asplund ym. 2006: 11–12) Suomalaista kansanmusiikkia on harvoin nuotinnettu. Jotkut ajattelevat sen jopa ”menettävän sie-lunsa”, kun se nuotinnetaan muistiin. Kansanmusiikki terminä on hieman haastavasti kuvailtava sen monikerroksellisuuden ja monipuolisuutensa vuoksi. Kansanmusiikissa on valtavasti erilaista kirjoa. (Asplund ym. 2006: 12) Käytän kansanmusiikista sen suomenkielistä sanaa ”kansanmusiikki”, mutta haastattelujen perusteella sen rinnalle on vakiintunut myös englantinkielinen sana ”folk”, jota käytetään synonyymina suomalaista kansanmusiikkia.

Tutkielmani aiheena ovat kansanmusiikin yhteisön jäsenet. Stacie Graham (2019) kertoo taiteesta ja sen käyttämisestä aktivismissa mustien yhteisöjen kontekstissa. Hän huomauttaa, että usein tästä käyty keskustelu unohtaa sen, että luovilla tiloilla on sosiaalinen ja poliittinen vaikutus näiden tilojen yhteisöihin ja ihmisiin yksilöinä. Graham kertoo tekstisään esimerkkejä millaiset luovan ja jäseniään parantavaan yhteisöön keskittyvät projektit tai aloitteet todella rakentavat sekä yhteisön hyvinvointia että luovaa elinvoimaa. (2019: 284)

Graham puhuu siitä, kuinka mustien luovissa yhteisöissä, joissa taiteen lähde on kokemus mustana elämisestä, löytyy usein myös *kriittistä tietoisuutta* (2019: 284). Vaikka kväärit tilat, joissa tutkimuksessani puhun, ja joihin haastateltavani liittyvät eivät olekaan mustia tiloja, löydän joka tapauksessa samaa kriittistä tietoisuutta myös heidän puheistaan. Ajattelen kvääriyden ytimen ja antkoloniaalisuuden sydämen juurten olevan samassa paikassa; sortavien rakenteiden vastaisessa taistelussa. Molemmissa haastatteluissani on tullut ilmi artistien

tietoisuus omasta olemassaolostaan ja luovasta tekijyydestä jonkinlaisena sortavia rakenteita vastustavana toimintana, vaikka siihen ei edes aktiivisesti olisi pyritty.

Kriittisestä tietoisuudesta, aktivismista ja luovista tiloista puhuttaessa niille ei ole vain yhtä määritelmää, vaan määritelmät ovat liikkuvia ja tarkoittavat hieman eri asioita eri ihmisille eri konteksteissa (Graham 2019: 285). Myös omassa tutkielmassani aktivismista puhutaan joko suoraan tai kuvaillen aktivistista toimintaa. Koen kuitenkin itse, että aktivismi on jotain, joka on meissä kaikissa jatkuvasti läsnä. Me olemme siitä joko tietoisia tai sitten emme. Teemme jatkuvasti arjessamme arvovalintoja. Jokainen valinta on arvovalinta. Tämän takia haluan oikeastaan tutkimuksessani kohdistaa katseeni siihen, miten yhteiskunnallista toimijuutta harjoitetaan siinä, mitä ihmiset jo valmiiksi arjessaan ja ympäristöissään tekevät. Tarkastelen millaisia valintoja artistit tekevät, ja mikä on heille merkityksellistä luodessaan taidetta ja kuullessaan jonkinlaiseen luovaan yhteisöön. Määrittelen aktivismiksi jo sen, että kväärit kansanmusiikkiartistit ovat olemassa ja toimivat omana itsenään.

Aiempaa tutkimusta samankaltaisesta aiheesta on tehnyt Emmi Kujanpää (2026), joka on kirjoittanut artikkelin kansanlaulusta ja -laulajien toimijuudesta sodan vastaisessa aktivismissa. Hän kuvaa, miten folklaulajat toiminnallaan toimivat sodanvastaisesti, ja musiikki ja tunteet risteävät tällaisessa ajassa. (Kujanpää 2026: 72) Kun yhteiskunta haluaa hiljentää esimerkiksi vähemmistöjen oikeuksia, ottavat usein kansanlaulajat asiakseen tuoda esille näitä yhteiskunnan epäkohtia (Kujanpää 2026: 97). Kujanpää pohtii myös tekstissään aktivismin ja toimijuuden eroa, ja tekee eron toimijuuden ja aktivismin välille. (Kujanpää 2026: 75) Omassa työssäni en erottele näitä vaan käsittelen aihetta käyttämällä termejä ”toimijuus”, ”poliittinen tai yhteiskunnallinen toimijuus” tai ”aktivistinen toimijuus”. Osassa tekstiä saatan käyttää myös sanaa ”aktivismi” ja siitä juontavia muita sanoja, mutta pyrin välttämään termiä johtuen omasta (sekä haastateltavien) monimutkaisesta suhteesta sanaan ”aktivismi”. Joissakin kohdissa haastateltavani itse käyttävät sanaa aktivismi. Oma hieman ristiriitainen suhteeni aktivismiin on myös otettava huomioon. Minulla itselläni on vahvasti taustaa juuri järjestöaktivismin parissa, josta olen siirtynyt muualle. Hieman negatiivinen kokemus järjestöyhteisöistä saattaa tutkimuksessani vaikuttaa varmasti myös omaan näkemykseeni yhteisöistä ja erityisesti liitettyinä aktivismiin. Negatiivinen miellejyhtymä on tosin lähinnä liittyen järjestöaktivismiin.

Jonathan Friedman kertoo tekstissään, kuinka voimakas väline musiikki vaikuttajana voi olla. Musiikkia voi käyttää niin hienovaraisen viisasti, että välttämättä tavallinen kuulija ei edes ymmärrä, että heidän mielipiteisiinsä yritetään vaikuttaa tai niin että sensuuri ei edes huomaa

heidän sormiensa välistä liveahtanutta piiloviestintää ennen kuin on liian myöhäistä. Hän myös kertoo, kuinka musiikki voi olla ääni pienimmille äänille, jotka eivät muuten sorron alta saisi ääntään kuuluviin. (2013: 231) Virpi Alasuutarin, Lotta Kähkösen ja Tuula Juvosen toimittamassa kirjassa *Toivoa, vimmaa ja vastarintaa: kirjoituksia queer- ja transaktivismista* (2025) kerrotaan suomalaisesta sateenkaariaktivismista ja sen tutkimushistoriasta. Suomessa ei ole ylipäätään kovin paljoa tutkittu kvääriä aktivismia suomalaisessa yhteiskunnassa. Muutamia artikkeleita ja muita akateemisia tekstejä aiheesta on olemassa, ja ylipäätään kvääriyden monimuotoisuudesta on vain hyvin vähän tutkimusta suomen kielellä. Koska jo monimuotoisuudesta sateenvarjoaiheena itsestään on hyvin vähän tutkimusta suomen kielellä, aktivismi, joka on aihealueeseen liittyvä ala-aihe, on jäänyt suomenkielisessä akatemiassa vieläkin vähemmälle. (Alasuutari ym. 2025: 8–9) Tämä on itselleni myös kannustin kirjoittaa tutkielmani kvääriydestä suomeksi.

1.3 Tutkimuskysymykset

Tarkoitukseni on haastattelujen avulla tukia sitä, mikä on kväärien kansanmusiikkiartistien suhde yhteiskunnalliseen toimijuuteen. Tutkimuskysymykseni ovat 1) miten kvääri kansanmusiikkibändi- tai artisti voi toimia yhteiskunnallisena toimijana musiikkikentällä ja 2) miten tiedostettua heidän yhteiskunnallinen toimijuutensa on?

2 Tutkimusmenetelmä

Tässä luvussa kuvaan tutkimusmenetelmäni. Aloitan kuvaamalla, miten keräsin aineiston ja miten analysoin sen. Sen jälkeen pohdin omaa tutkijapositioniani ja tutkimusetiikkaa.

2.1 Aineistonkeruu

Tutkielmaani varten olen haastatellut neljää kvääriä kansanmusiikkiartistia kahdessa pareittain tehdyssä haastattelussa. Samoissa haastatteluissa olevat haastateltavat ovat samasta joko kansanmusiikkiduosta tai -bändistä eli he tuntevat etukäteen toisensa. Koska haastattelut ovat anonyymeja, käytän työssäni kooditusta nimien sijasta. Tein kaksi haastattelua. Ensimmäisestä haastattelusta käytän koodia H1. Haastateltavista käytän kooditusta 1H1 ja 2H1. Toisesta haastattelusta käytän koodia H2. Toisen haastattelun haastateltavista käytän kooditusta 1H2 ja 2H2. H1-haastattelun haastateltaviin otin yhteyttä ensin Instagramin kautta ja jatkoimme keskustelua sen jälkeen sähköpostitse. H2-haastattelusta sovimme tekstiviesteillä. H1-haastattelu kesti noin 1,5 tuntia ja H2-haastattelu kesti noin 50 minuuttia. H1-haastattelu tehtiin videopuhelun välitteisesti ja H2-haastattelu tehtiin niin, että 2H2 oli haastattelun ajan minun kotonani ja otimme videoyhteyden 1H2:n kanssa.

Löysin 1H1 ja 2H1 tuttavani kautta. Haastateltavat ovat tekijöinä enemmän perinteisen kansanmusiikin puolelta, kun taas 1H2 ja 2H2 toimivat enemmänkin folkin ei perinteisellä puolella, joskin hekin ovat olleet perinteisemmän kansanmusiikkipiirin vaikutuspiirissä ainakin jonkin verran. Tunsin itse henkilökohtaisesti etukäteen H2-haastattelun haastateltavat, ja siitä syystä tämä haastattelu oli sävyltään hieman erilainen kuin H1-haastattelu. Olen kuvannut haastateltavia ja haastatteluja taulukossa 1.

Taulukko 1.

Haastateltava	Tämänhetkinen rooli kansanmusiikkiin liittyen	Musiikillinen tausta (kansanmusiikin ja muu musiikki)	Suhde haastattelijaan	Kenen kanssa haastateltavana
1H1	Soittaa perinteistä kansanmusiikkia kokoonpanossaan.	Siirtynyt aikuisena vahvemmin kansanmusiikin puolelle.	Ei tunne haastattelijaa etukäteen.	Haastateltavana 2H1 kanssa. Ovat samasta kokoonpanosta.
2H1	Soittaa perinteistä kansanmusiikkia kokoonpanossaan.	Tausta klassisen musiikin puolella. Sitten siirtynyt perinteiselle kansanmusiikkipuolelle.	Ei tunne haastattelijaa etukäteen.	Haastateltavana 1H1 kanssa. Ovat samasta kokoonpanosta.
1H2	Soittaa ei-perinteisessä kansanmusiikkikokoonpanossa.	Harjoittaa ammattia pop-jazz -musiikkipuolella. Hiljattain siirtynyt kansanmusiikin pariin.	Tuntee haastattelijan henkilökohtaisesti.	Haastateltavana 2H2 kanssa. Ovat samasta kokoonpanosta.

2H2	Soittaa ei-perinteisessä kansanmusiikkikokoonpanossa.	Vahvat juuret kansanmusiikin parissa. Harjoittaa ammattia klassisen musiikin puolella. Toimii myös kansanmusiikin puolella.	Tuntee haastattelijan henkilökohtaisesti.	Haastateltavana 1H2 kanssa. Ovat samasta kokoonpanosta.
------------	---	---	---	---

Laadin haastatteluja varten haastattelukysymykset kiinnostukseni perusteella. Muutin haastattelukysymyksiä hieman toista haastattelua varten, jotta pystyin hyödyntämään ensimmäisessä haastattelussa saamiani tietoja. Toisessa haastattelussa pystyin siten kysymään tarkempia kysymyksiä (ks. myös Ruusuvuori ym. 2010: 9). Haastattelujen välille syntyi siis analyysin kannalta kiinnostavaa vuoropuhelua jo haastattelutilanteissa.

2.2 Aineiston analysointi

Aloitin aineiston käsittelemisen litteroinnilla. Litteroin haastattelut käsin. H2-haastattelun litteroin osittain sanelimen avulla, mutta huomasin manuaalisen kirjoittamisen olevan oikeastaan parempi työkalu litteroimiseen. Kun litterointi oli tehty, aloin käydä haastatteluja läpi ja analysoida niitä. Toteutin analyysin koodaamalla aineistolähtöisesti (Mason 2002: 159). Tällä tarkoitan sitä, että kävin aineistoa läpi ja kirjoitin muistiin siellä esiintyviä teemoja. Niiden teemojen pohjalta muodostin ensin kaksi koodia: 1) mitä haastateltavat kertovat tekemisestään ja 2) miten haastateltavat kuvailevat itseään. Sitten muodostin vielä kolme muuta koodia: 3) haastateltavat puhuvat merkityksellisyydestä, 4) haastateltavat kuvailevat taustaansa ja 5) haastateltavat kuvailevat kansanmusiikin arvoja ja toimintatapoja. Seuraavaksi kävin aineiston uudelleen läpi ja merkitsin eri koodeihin sopivat kohdat.

Työtäni tehdessä huomasin, että nämä viisi koodia eivät kuitenkaan sopineet aineiston kanssa yhteen. Yksilön toiminnan sijaan haastateltavien puheessa korostui yhteisön merkitys. Siksi ryhmittelin koodatun aineiston uudelleen. Pidemmän tarkastelun jälkeen havaitsin aineistossa kolme laajempaa teemaa. Teemat ovat: 1) kansanmusiikkiyhteisö 2) kansanmusiikin tekemisen merkitys ja yhteensopivuus yksilön arvojen kanssa 3) yksilön yhteiskunnallinen toiminta.

2.3 Tutkijapositio

Seuraavaksi kerron omasta suhteestani tutkimusaiheeseen ja haastateltaviin. Se on tärkeää tutkimuksen läpinäkyvyyden ja uskottavuuden takia. Tutkin tätä aihetta, koska itse toimin kvääriä kansanmusiikkiartistina musiikkikentällä ja haluan jäsenellä aihetta niin itselleni kuin muillekin tutkielman muodossa. Haluan paremmin ymmärtää, millainen on kansanmusiikkiyhteisö, ja kokevatko kväärit kansanmuusikot yhteisönsä turvalliseksi tilaksi toimia anteeksipyytelemättömästi itsenään. Minulle tuntuu tärkeältä kasata myös itselleni selvempää kuvaa kansanmusiikkipiiristä. Olen itse vasta vain raottanut kansanmusiikkimaailman ovea, mutta olen kuullut siitä paljon erilaisia niin ylistäviä kuin myös kriittisiäkin mielipiteitä.

Olen itse kvääri folkartisti, joten asia on minulle henkilökohtainen. Tämä minun tulee ottaa huomioon, kun pohdin omaa motiiviani tutkimusta tehdessäni. Jos tutkimusaihe on liian tunteita herättävä, se ei välttämättä ole paras mahdollinen tutkimuskohde johtuen siitä, että tutkijana voi vaikeaa pysyä objektiivisena (Hirsijärvi ym. 1997: 74).

Olen huomannut toivovani, että työ avaisi lukijoille kväärien kansanmuusikkojen laajaa tietoa, tietoa ja ymmärrystä, joka on oma näkemykseni heistä. Toisaalta olen huomannut toivovani tuovan esille itseäni hiertäviä hierarkioita niin kansanmusiikki- kuin yleiselläkin musiikkikentällä.

Vaikka olenkin kvääri kansanmuusikko itse, en koe olevani osa vielä kansanmusiikkiyhteisöä tai kvääriä kansanmusiikkiyhteisöä. Siinä mielessä en voi sanoa tekeväni tutkimusta yhteisön sisältä. Minulla on oma todella uusi kansanmusiikkiorkesteri, mutta me emme koe olevamme yhteisönä varsinaisesti osa kansanmusiikkiyhteisöä. Olen kuitenkin seurannut kansanmusiikkikenttää, tosin hyvin lyhyen aikaa ja varsin kaukaa.

Huomasin työtä tehdessäni omat ennakkoluuloni yhteisöä kohtaan. Tutkimukseni pääosassa ovat kuitenkin yksittäiset toimijat kentän sisällä, ei yhteisö. Yhteisön huomioon ottaminen aiheeni puolesta on kuitenkin merkittävää, sillä kukaan ei toimi yhteiskunnallisena toimijana ilman ympäristön vaikutusta. Työssäni siis sivutaan niin kansanmusiikkikenttää kuin muutaakin musiikkikenttää, ja toimijoiden navigointia näissä maailmoissa ja niiden väleillä.

Lisäksi minun on otettava huomioon se, että kaikki kväärikokemukset eivät ole samanlaisia. Kvääri on valtavan joukon erilaisia identiteettejä ja kokemuksia alleen kattava sateenvarjo-termi. Otan työssäni huomioon siis sen, että oma kokemukseni ja määritelmäni kvääristä

saattaa erota valtavasti haastateltavieni kokemukseen omasta identiteetistään tai yleisestä kvääriyden määritelmästä.

Omaan rooliini haastattelijana suhteessa haastattelijoihini liittyy myös valtasuhteita. En ole H1-haastateltaviin suhteessa yhteisön sisältä, joten he kertovat omasta yhteisöstään minulle. Tämä saattaa vaikuttaa vastauksiin. Sen sijaan H2-haastateltavien kanssa kuulun samaan yhteisöön, joka saattaa vaikuttaa haastateltavieni vastauksiin johtuen siitä, että olemme jatkuvasti tekemisissä.

2.4 Tutkimusetiikka

Tutkimusta tehdessä tulee pohtia haastateltavien anonymiteettiä ja tunnistettavuutta (Ruusu-vuori & Tiittula 2005: 17). Kysyin haastateltavien mielipidettä anonymiteetin suhteen, ja he totesivat, ettei asialla ollut heille juurikaan väliä. Tulin itse lopulta siihen tulokseen, että tietojen käsittelyä ja eettisten ratkaisujen tekemistä varten on helpompi pitää haastattelut anonyymeinä.

Turvallista tilaa haastatteluun pyrin luomaan jo yhteyttä ottaessa kertoessani pronomini, jotka usein kvääreissä tiloissa mainittuina osoittavat kvääriyhteisöön kuulumista tai liittolaisuutta. Haastattelun aikana pyrin myös kertomaan omasta kvääriydestäni ja strukturoidun haastattelun sijaan tuomaan myös joitain omia vastaavia kokemuksiani kvääriydestä ja/tai muuten aiheeseen liittyen. Näin koen haastattelun pysyvän tilana, jossa tutkimusta tehdään meiltä meille yhdessä.

3 Tulokset

Seuraavaksi esittelen tutkimuksen tulokset kolmen teeman alla. Teemat ovat 1) kansanmusiikkiyhteisö ja sen turvallisuus, 2) merkityksellisyys ja arvot kansanmusiikin parissa toimiessa, 3) yksilön toimet pyrkimyksenä muuttaa maailmaa. Olen kuvannut teemojen muodostamista luvussa 2.2 Aineiston analyysi. Käytän analyysissä aineistoesimerkkejä, jotka kuvaavat parhaiten kyseisiä teemoja tai ovat ristiriidassa sen kanssa. Aloitan tarkastelemalla, miten haastateltavat kuvasivat kansanmusiikkikenttää eräänlaisena hyvän tyyssijana.

3.1 Millainen on kansanmusiikkikenttä?

Yksi aineistossa toistuneista teemoista on kansanmusiikkikentän yhteisö. Alun perin minulla oli tarkoituksena tutkia yksilön toimijuutta ja tekijyyttä, mutta haastattelut tehtyäni huomasin, että kansanmusiikkiyhteisön merkitystä ei voi jättää pois käsittelystä. Kansanmusiikkiyhteisö tuntui olevan erityisen merkittävä tekijä yksilön tekijyydessä ja tekemisen merkityksen antajana tai suunnannäyttäjänä. Tässä luvussa käsittelen haastateltavieni kokemuksia ja ajatuksia tästä yhteisöstä.

3.1.1 Kansanmusiikkiyhteisö

Haastateltavien kertomukset kansanmusiikkikentässä olivat hyvin yhtenäisiä. Toisaalta he painottivat kansanmusiikkikentän turvallista tuntua, mutta he myös totesivat kokemuksensa saatavan olevan rajallinen ja jonkun muun kokevan asiat eri tavalla.

”2H2: Tuntuu, että silleen totta kai kaikissa yhteisöissä ja piireissä on niinku kaikenlaisia ihmisiä mutta musta tuntuu, että kun yleisesti ottaen kansanmusapiirit on Suomessa jopa niinku yllättävän vapaamielisiä.” (H2 2026)

Tässä 2H2 kertoo kansanmusiikkipiirien vapaamielisyydestä. Hän kokee Suomen kansanmusiikkipiirien olevan ”yllättävän vapaamielisiä”. Tulkitsen ”yllättävyyden” perustuvan siihen, että kansanmusiikkipiireistä ehkä ulkopuolisena katsottuna ei välttämättä uskoisi sen olevan vapaamielinen. Kansanmusiikkiyhteisön piirin sisällä on usein kokemus juurista ja liberaaleista arvoista ihmisiä yhdistävänä tekijänä (Kujanpää 2026: 87). Toisessa haastattelussa 1H1 ja 2H1 kertovat seuraavanlaisesti omasta kokemuksestaan kansanmusiikkikentästä:

“1H1: Joo, ja jotenkin se korostuu et, jos törmää johonkin uuteen ihmiseen jossain ja sitten, jos kuulee, että sillä on joku yhteys kansanmusiikkiin tai kansantanssiin tai mitä tahansa niin itellä se ainakin jo helposti luo sellasen et “aa okei tää ihminen saattaa olla turvallinen myös niinku muute”. Et jotenkin se yhteisö on luonu sellasen ainakin itelle sellasen olon myös, että -- ihan sama missä päin tahansa Suomee, et ei tarkota sitä et pitää olla siellä Helsingissä välttämättä et jotenki se kansanmusiikki... en tiää

2H1: Nii mutta että tavallaa et uskon, että se kokemus jossain pienessä kunnassa voi olla niinku erilainen.

1H1: Voi varmasti. Totta.

2H1: Nii.

1H1: Ja onki. Siis mutta että itellä on se (olo). Nii ehkä se on luonu sen ajatuksen ja voi olla että se ei oo tottakaan et siellä on sellanen fiilis vaan.” (H1 2026)

1H1 kokee kansanmusiikkiympäristön olevan turvallinen ja turvallisuudentunteen myös ulottuvan oman ympyrän ulkopuolisiin henkilöihin kansanmusiikin parissa. Hän kokee jo yhteyden kansanmusiikkiin luovan tunnetta, että henkilö saattaa muutenkin olla turvallinen. Tulkiten tässä turvallisuudentunteen liittyvän nimenomaan kvääriyteen ja siihen suhtautumiseen ja mahdollisesti myös muihin asian yhteyteen liittyviin arvoihin. 2H1 kuitenkin toteaa, että jossain muualla Suomessa kuin Helsingissä, esimerkiksi pienellä paikkakunnalla, kokemus kuitenkin saattaa olla erilainen. 1H1 on tästä samaa mieltä ja toteaa, että oma kokemus saattaa myös olla hyvin henkilökohtainen eikä pätevä suuremmassa kontekstissa, mutta henkilökohtainen tunne turvallisuudesta ja kansanmusiikkikentästä yhteenkuuluvana on vahva.

Oman kokemuksen paikkaansa pitävyyttä pohtii myös H2-haastattelun 1H2, joka kertoo kokemuksestaan seuraavalla tavalla:

”1H2: Musta tuntuu, että mulla on semmoinen tosi vääristynyt kuva siitä kansanmusakentästä, -- koska kaikki kehen mä oon tutustunut niinku folkin, folkmusan kautta, ja kenen kanssa mä oon ollut sillä folkkentällä tekemisissä -- niin suurin osa on silleen kväärejä tyyppejä.

--

1H2: Niin mulle se on niin mun henkilökohtainen ympyrä johon mä oon kansanmusapiireissä tutustunut niin on ollu sillee tosi queer ja aika sillee edistyksellinen tuota näkemyksillään ja politiikalta ja sillee öö että näin. Mulla on niillä on jotenkin tosi vahva yhteys” (H2 2026)

1H2 pohtii, onko hänen kokemuksensa suuressa kontekstissa samastuttava kertoessaan, että lähestulkoon kaikki kansanmusiikkikentällä toimivat tapaamansa henkilöt ovat olleet kväärejä. 1H2 kertoo myös kokeneensa ihmisten olevan ”näkemyksiltään ja politiikaltaan edistyksellisiä”. Tulkitsen tämän viittaavan ihmislähtöiseen ja vasemmistolaiseen politiikkaan, koska tässä H2-haastattelussa tunsimme toisemme ja tiesimme jakavamme samanlaiset vasemmistolaiset arvot ja poliittisen näkemyksen. 1H2 kokee siis, että vasemmistolaisella ja ihmislähtöisellä politiikalla ja kansanmusiikissa toimivilla ihmisillä usein hänen kokemuksensa mukaan on vahva yhteys. Hän kuitenkin ei ole varma onko hänen henkilökohtainen kokemuksensa tällä saralla vääristynyt.

Suomalaiset kansanmuusikot kokevat yhteenkuuluvuutta humanien ja liberaalien arvojen yhdistämänä. Tyypillisesti suomalaisten kansanmuusikkojen keskuudessa on ajatus musiikista rajojen ylitse yhteistyöllä maailmaa parantavana voimana (Kujanpää 2026: 76). Viime vuosina suomalaisessa kontekstissa kansanmusiikin parissa on ollut keskustelua kulttuurisesta omimisesta liittyen saamelais- ja karjalaismusiikkiin, jonka myötä kansanmusiikin sädekehä ”universaalina turvallisena tilana” on paikoittain kärsinyt. (Kujanpää 2026: 76) Yhteisö myös tuntuu joka tapauksessa olevan haastateltavien kertoman perusteella ainakin osittain kriittisesti tietoinen, joka luo suurempaa mahdollisuutta myös poliittiselle toimijuudelle kuin tila, josta kriittinen tietoisuus puuttuu. Yhteisöllisyyteen nojaavat taideympäristöt ovat viime aikoina olleet kuitenkin kiinnostuneita kiinnittämään huomiota valtasuhteisiin ja etiikkaan tekemisissään (Kujanpää 2026: 94).

Luovilla tiloilla on vaikutusta poliittisesti niin yksilöön kuin yhteisöönkin (Graham 2019: 285). Haastateltavat selvästi kokevat, että heillä on samanlainen liberaali arvomaailma kansanmusiikkiyhteisön kanssa. Haastattelussa tuli myös ilmi se, että kansanmusiikkiyhteisössä ihmiset saattavat hieman hämmästyä, jos joku näkyvästi esimerkiksi oikeistopuolue Perussuomalaisen tarraa kitarassaan kantava henkilö saapuu jameihin.

3.1.2 Kvääriys ja kansanmusiikin erottaminen toisistaan

“2H1: -- Se jotenkin on vaikee ees erottaa sitä kansanmusayhteisöä siitä kvääriyhteisöstä koska se jotenkin tuntuu niin yhdeltä eikä sillä oo siis merkitystä, että en nyt väitä, että kaikki kansanmuusikot on kväärejä vaan että jotenkin se ilmapiiri on sellanen että siellä se on jotenkin ihan eri tavalla itsestään selvää sellanen turvallinen tila, kun sillee missään muualla missä oon ollu. Tai et en oo ehkä missään muualla kokenut samanlaista. Toki siellä myös paljon on kväärejä että on ihanaa että on ja on paljon niin kun ihmisiä jotka tekee myös sitä musiikkia jotenkin niin kun tosi avoimen kvääristi, mutta musta se yhteisö mihin ite on päässy niin on jotenkin kaiken kaikkiaan tosi semmonen turvallinen ja jotenkin yhtä.” (H1 2026)

2H1 kertoo haastattelussa, että kansanmusiikkiyhteisö ja kvääriyhteisö ovat vaikea erottaa toisistaan, koska niin moni yhteisössä on kväärejä. Kväärit kansanmusiikin parissa tekevät hänen mukaansa musiikkiaan avoimesti omina itsenään, mikä tuntuu hänestä hyvältä. Hän toteaa, etteivät kaikki ihmiset siellä ole kväärejä, mutta yhtä kaikki tilan ilmapiiri tuntuu turvalliselta ja yhtenäiseltä. He kertovat yhteisön merkityksestä puhuessaan Kaustisen kansanmusiikkijuhlista, joissa on tapahtuma nimeltään ”Queeriltamat”. Siellä he kokevat kuuluneensa vahvasti joukkoon ja heistä on tuntunut merkitykselliseltä olla osa kyseistä tapahtumayhteisöä.

“1H1: ja vielä palaan tähän Kaustiseen, Kaustisen kansanmusiikkijuhliin, et siellä on ollu, en tiiä oookko kuullu niistä mikäs tän iltaman nimi nyt on...

2H1: Queeriltamat.

Tyyne: Joo.

1H1: ...folkiltamat. Niin se on kyllä vielä jotenkin sen Kaustisen sisällä sit, et sinne yhteen paikkaan kerääntyy se koko yhteisö, niin se on ollu, ne on ollu ihan uskomattomia niinkun jotenkin se on ollu tosi hieno kokemus olla osa sitä” (H1 2026)

”Queeriltamat”, josta haastattelussa puhutaan, on Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleilla järjestettävä kvääreiltä kvääreille suunnattu tapahtuma festivaalin sisällä. Tämä tapahtuma on kväärin kansanmusiikkiyhteisön itsensä järjestämä ja tuottama.

Kulttuuriset yhteisötapahtumat luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja parantavat yhteistä itsetuntoa, kun itse rakennettu tapahtuma saa tunnustusta omalta yhteisöltä. Tällaiset tapahtumat vahvistavat yhteisöä jatkossakin, vaikka samanlainen toiminta ei enää toistuisikaan. Usein tämän tyylliset tapahtumat jäävät yhteisön itsensä rakennettaviksi, koska ulkopuolinen apu

marginaaliselle ryhmälle kohdennettuun tapahtumaan saattaa olla vaikeaa saada. Yhteinen rakentaminen omalle yhteisölle luo merkitystä ja myös taitoja yhteisön sisälle. Nämä käytännölliset taidot yhteisön sisällä auttavat yhteisöä selviämään myös jatkossa järjestämishaasteista. (Matarasso 2007: 456) Näin yhteisö luo itsestään pätevän ja toimivan, ja vastavuoroisen tilan, jossa minä autan sinua ja sinä minua. Pienenä alaryhmänä kväärissä kansanmusiikkiyhteisössä ihmiset tarvitsevat toisiaan, ja yhdessä tekemällä haasteiden yli päästään. Tämä luo yhteenkuuluvuudentunnetta, joka luo turvallista oloa ihmisille.

Kansanmusiikkikentän helposti lähestyttävyyttä pohtii haastattelussaan 2H2:

”2H2: Se on mielenkiintoista. Me ollaan puhuttu tästä [ulkopuolinen henkilö] kans, että tavallaan kansanmusiikki on sillain kaikille ja sillee ”jee jee kaikki on tervetulleita” jne jne mutta sitten siinä on kuitenkin se, että pitää niinkun tuntee oikeet tyypit ns. että niinku pääsee skeneen. - - Me ollaan puhuttu lähinnä ammattitekemisnäkökulmasta öö ja mä aattelen sillee et harrastelijamielessä se on ehkä vähän eri asia, että ainakin mä koen, että just niinku jameihin yms yms on tosi helppo mennä, vaikka ei oikein tietäiskään, että mitä siellä on ja keitä siellä on - - ja tällee mutta kyl siin silti niin kuin kaikkialla niin totta kai on sellasia hierarkioita, että millaset networkit (suom. verkostot) sulla on ja niinku kuinka hyvin sä teet --” (H2 2026)

Hän kokee harrastelijanäkökulmasta kansanmusiikkikentän olevan helposti lähestyttävä, mutta toteaa erityisesti ammattipuolella olevan mukaan pääsemisellä merkitystä sillä, keitä ja kuinka monia ihmisiä tuntee. Hän kokee tämän olevan yleisesti yhteisöjen ongelma, joka näkyy myös kansanmusiikkiyhteisössä. Ammattilaisuuden ja harrastuspuolen ja niiden saavutettavuuden eroja voivat aiheuttaa se, että ammattipuolella raha ja palkat ovat olennaisessa asemassa keskustelussa ja ei-keskiössä olevalla kansanmusiikkikentällä on vähemmän mahdollisuuksia työllistää ihmisiä.

3.2 Merkityksellisyys ja arvot

Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan arvoja ja merkityksellisyyttä, jotka haastateltavat yhdistivät kansanmusiikkiartistina toimimiseen.

3.2.1 Vastavoima yksilökeskeisyydelle ja kapitalismille:

Tässä alaluvussa käsittelen sitä, kuinka haastatteluissa keskusteltiin kansanmusiikin yhteisöllisen arvomaailman olevan vastavoimaa yksilökeskeisyydelle ja kapitalismille. Aiheesta puhui erityisesti H2-haastattelussa 1H2.

”1H2: Joo ja mä ehkä just mietin sitä niinku jotenkin sellaista et ”it takes a village” -ajattusta. Niinku musta tuntuu, että ammatillinen pop-jazz musakenttä on sellanen niinku, et ”tää on nyt duunia” ja toki hirveän intohimosta duunia se on, ja se vaatii niinku tosi paljon sitä driveä tehdä sitä juttua, -- mutta että musta tuntuu niinku että se että siitä saa työtä, ja et pääsee tekemään projekteja ja esittämään niitä yleisölle ja että ne on niinku tosi vallitsevia arvoja niinku musapiireissä, missä mä oon ollut. Ja mä oon sitten kokenut esimerkiksi kansanmusiikin, ja etenkin tän bändin, jotenkin niinku vastavoimana sellaiselle jotenkin individualistiselle kapitalistiselle puurtamiselle. Että tässä just on niinku eri arvot, sanotaanko näin, kuten homous, folk ja ei kun mikä se oli; homous, fantasia ja kansanmusiikki.” (H2 2026)

1H2 kokee, että omassa kväärissä kansanmusiikkikokoonpanossaan painotetaan yksilökeskeisyyden sijaan yhteisöllisyyttä ja yhteisöä. Hän kuvailee, kuinka monissa muissa musiikkigenreissä asia ei ole niin vaan painotus on yksilön toiminnassa yhteisön sijaan.

Emmi Kujanpää viittaa tekstissään myös Lois McNayhin, jonka mukaan poliittinen toimijuus voi perustua yksilön ymmärtämiseen valtasuhteista ja toimijuudesta joko niitä vastaan tai vastistaen niitä (2026: 75). Tällaisena poliittisena toimijuutena tulkitsen 1H2 mainitseman ”vastavoiman rakentamisen individualistiselle kapitalistiselle puurtamiselle”. Kyseessä on selvästi käsitys jonkinlaisista valtasuhteista, joita vastaan rakennetaan jonkinlaista toista tapaa tehdä asioita. Tämä luodaan bändin, yhteisön ja musiikin kautta 1H2 mukaan.

Francois Matarasso kirjoittaa siitä, miten ja millaisilla keinoilla kulttuurin ympärillä olevan yhteisön kehittäminen voi luoda voimaantumista. Monesti taideala keskittyy enemmän yksilön tekemiseen ja pärjäämiseen, kuin yhteisöllisyyden ja yhteisön kehittämiseen ja voimaantumiseen. Yhteisön ja yhteisöllisyyden kehittämiseen toimiva keino on ollut tehdä sitä taiteen ja kulttuurin avulla ja parissa. (Matarasso 2007: 449–451) Yhteisö ja sen haastateltaville tärkeä merkitys toistuu jatkuvana teemana haastattelujen aikana. Tulkitsen kokemusta osittain jopa jonkinlaisena yhteisöllisenä voimaantumisenä, joka vaikuttaa vahvasti yksilöön.

Haastattelussa H1 esille tuli paljon kokemuksia kuulumisen kokemuksesta liittyen kvääriin kansanmusiikkiyhteisöön. 2H1 kokee aiemmin klassisen musiikin puolella ollessaan

kaivanneensa yhteisöä, jonka nyt on löytänyt kansanmusiikin parista. Tästä 1H1 jatkaa kertomalla, että kansanmusiikkiyhteisö tuntuu olevan yhteisö muutenkin kuin vain musiikin ympärillä. Hänestä tuntuu merkitykselliseltä olla osa kyseistä yhteisöä.

Oman äänen kuuluminen on tärkeä teema, joka näkyy muun muassa seuraavissa esimerkeissä.

”2H1: ...ja sit se yhteisöllisyys tosi tosi ihanaa ja hienoa mitä on niinku kaivannu aina sitte klasaripuolella kantelistina niin -- on hieno olla osa jotain näin niinku tiivistä yhteisöä.

-

1H1: Ja se tuntuu olevan niinkun paljon enemmänkin, kun vaan sitä musiikkia tai jotenkin sitä taidettakaan. Et se on kuitenkin se yhteisö ja -- musta tuntuu, että siinä jaetaan jotenkin paljon enemmän kun jotenkin se musiikki” (H1 2026)

3.2.2 Omat ääni ja juuret

”1H1: ...En osaa ees jotenkin kuvitella tai -- ehkä siinä on osittain jotenkin se, ku se (kansanmusiikki) ei oo jotenki tiukkaa määritelty, että mitä ja miten se on niin et siel on se oma ääni kuuluvissa et ehkä se on se oma ääni. Ja sit toki se, et ei vain se minun ääni vaan sit, -- et mistä se on syntyny se oma ääni sitten niiden perinteitten ja juurien kautta myöskin ehkä se on se isoin. Se on tosi merkityksellisen oloista sitä kautta sitten.

--

2H1: Niin, ja se on just se, että sitä kautta on jotenkin löytänyt sitä merkitystä sille tekemiselle ja iloa, mitä pidän tärkeänä myös.” (H1 2026)

1H1 kokee, että juuri kansanmusiikissa on todella mahdollista tuoda omaa ääntään esille vapaammin kuin monessa muussa musiikkigenressä. 2H1 tuo myös esille sen, miten oman äänen kuulumisen mahdollisuus luo merkitystä ja iloa omaan tekemiseen.

Oman äänensä kuuluminen ja itsensä ilmaiseminen kuuluvat kulttuurin sydämeen. Kulttuurin avulla omia arvojaan voi tuoda esille toisille nähtäväksi. Ydin perustuu siihen, että yksilö itse pääsee kertomaan oman tarinansa ja aatteensa ilman, että joku muu määrittelee itseä ulkopuolelta. (Matarasso 2007: 457) Tämä vaikuttaa olevan keskeinen ja erittäin tiedostettu asia juuri kväärien kansanmuusikoiden parissa. Heidän puheissaan toistuu usein oman äänen kuulumisen tärkeys. Erityisesti H1-haastattelussa korostui arvona itse asioiden tekeminen eli oma

toimijuus. Kansanmusiikkiyhteisössä tuntuu olevan turvallinen ympäristö olla omia itsejään. Jos kokemus kansanmusiikkiyhteisöstä on se, että saa kuulua ja näkyä omana itsenään käy järkeen, että se koetaan mukavana ja turvallisena. Tällainen toiminta, kun toimii usein ”lähteenä voimaantumiselle” (Matarasso, 2007: 457).

Omien juurien käyttö itsensä ilmaisussa tuntuu olevan vahvasti merkityksellistä haastateltavilteni. Tästä puhui 2H1 haastattelussaan.

”2H1: Ja sitten näissä omissa prokkiksissa (suom. projekteissa), missä oon tällä lyhyellä kansanmusiikkiurallani ehtinyt, niin tota verrattuna aikasempaan tekemiseen niin just se, että saa käyttää niitä itselle merkityksellisiä asioita jotenkin inspiraationlähteenä, ja on voinu etsiä vaikka kotiseudulta musiikkia. Ja jotenkin löytää sitä perinnettä sieltä omien juurien takaa, mut sit toisaalta myös kuitenkin myös tässä hetkessä ja niinku tämänhetkisistä arvoista ja niinku jotenkin linkata niitä yhteen niin se on ollu tosi kiva.” (H1 2026)

Myös H2-haastattelussa 2H2 kertoi omiin juuriin liittyviä ajatuksiaan ja siitä, miten se liittyy tämän päivän yhteiskuntaan.

” 2H2: ...kansanmusiikki nimenomaan olisi ja on suorastaan aivan excellentti (suom. erinomainen) tapa ihmisille päästä yhteyteen juuriinsa ja silleen se on asia, joka nyky-yhteiskunnassa on laajemminkin hukassa. - - Tää on silleen niin individualistinen kulttuuri silleen sekä nykyhetkessä, mutta myös ihmiset ei tiedä, mistä ne tulee, ja miksi ne tulee. Niin musta se ei ole...

Tyyne: ...hyväksi kenellekään.

2H2: Nii jep, ja toki siihen vaaditaan paljon muutakin, kun se et ihmiset vibalee kansanmusiikkia, mutta että se voisi olla niinku yksi väylä siihen ja muuten muutenkin siihen niin kun -- vittu bring back (suom. tuokaa takaisin) kansantarut ja semmoiset kaikki.” (H2 2026)

Tulkitsen 2H2 uskovan, että omiin juuriinsa yhteydessä oleminen voisi luoda ihmisille kuulumisen tunnetta ja kokemusta jatkuvuudesta ja sitä myötä merkityksellisyydestä. Kansanmusiikki voisi antaa tilan olla luova ja toteuttaa itseään. Ongelmana tosin on osittain varmasti se, että monilla ihmisillä juuret ovat monissa eri paikoissa ja kansanperinteen kanssa yhteyden löytämiseen voi joutua koluamaan omaa sukupuutaan useita sukupolvia taaksepäin. Tähän monilla yhteiskunnassamme ei ole olosuhteitten takia joko pääsyä tai kiinnostusta. Mikäli

omassa lähipiirissä ei ole asiaa kohtaan kiinnostusta voi yksin olla myös vaikea kiinnostua omista juuristaan.

3.3 Yksilön tekemisen voima

Viimeisenä teemana keskityn siihen, miten haastateltavat kuvasivat omaa työtään maailman muuttamisen näkökulmasta.

3.3.1 Onko aktivismia olla oma itsensä?

Tässä alaluvussa käsittelen sitä, miten haastateltavat kokevat kvääriyden ja kansanmusiikin yhdistämisen ja roolin mahdollisena aktivistina.

”1H2: Mäkää en jotenkin aattele sitä sillee, et täs on nää kaks eri asiaa (kvääriys ja kansanmusiikki) ja laittaa ne sillee yhteen vaan mulle ne -- on jotenkin niinku sama asia tai sillee. Mä nään et ne kulkee jo valmiiks käsi kädessä. Niin mun päässä ne on niinku yhdistyny jo ennen ku mä teen asialle mitää.” (H2 2026)

Sitaatissa 1H2 kertoo, ettei varsinaisesti ajattele edes yhdistävänsä tietoisesti kvääriyttä ja kansanmusiikkia vaan kokee, että ne kuuluvat jo valmiiksi yhteen. Samaan yhtyy myös 2H1, joka kokee itsestäänselvyytenä, että nämä kuuluvat yhteen, kun omana itsenään tekee, mitä haluaa tehdä musiikin parissa.

”2H1: Mulla on ehkä jotenkin se ajatus, että kun -- on itsestään selvää, että tekee ja yhdistää sitä kvääriyttä ja kansanmusiikkia, mut sit kun se vaan on sitä mitä ite on, ja mitä ite tekee, niin ei sitä jotenkin ite aattele et okei nyt mä teen tämmöstä....” (H1 2026)

Hän jatkaa myös siitä, miten he tuovat kvääriyttään esille musiikissaan:

”2H1: Uskon et se on, et miten se yleisökin tavallaan sen tulkitsee niin kun et voi riippua tosi paljon siitä, et kuka sen tulkitsee, kun miettii jotain säkeitä mitä meilläkin on – niin sitten kun me lauletaan se niin ihmiset voi olettaa, että siinä on kyse mahdollisesta kväärikokemuksesta” (H1 2026)

Sama musiikki voikin merkitä eri asioita eri henkilöille. Kvääriys nimenomaan voi olla mukana musiikissa kuulijan tulkinnan puitteissa. Kun kuuntelija tulkitsee jonkin musiikin kvääriksi, silloin siitä tulee kvääri musiikkikokemus. Musiikki siis voi samanaikaisesti olla valtavirran musiikkia, mutta myös niin sanotusti kvääriä alakulttuuria ja vastustaa näin

olemassaolollaan heteronormia. Kvääri musiikki ja muusikot tekevät muutokselle tilaa heteronormatiivisessa valtakulttuurissa. (Välimäki 2015: 17) Tässä tapauksessa muusikot itse esiintyvät kvääreinä artisteina, jolloin he olemassaolollaan vastustavat heteronormia huolimatta siitä, miten suorasti kväärit heidän sanoituksensa ovat. Vaikka musiikki ei millään tavalla koskisi seksuaalisuutta tai sukupuolta, on se edelleen kvääriä musiikkia ja tekee tilaa normien keskelle olemassaolollaan (Välimäki 2015: 17).

2H1 pohtii seuraavassa sitaatissa, tarviseeko kväärien tekemiset ylipäätään aina tulkita aktivismiksi tai liittää aktivismiin. Hän ei varsinaisesti ajattele tekevänsä aktivismia, mutta toisaalta kokee, että se kuitenkin hieman on. Hän kuitenkin kertoo mielellään vaikuttavansa omalla tekemisellään, mikäli se vain on mahdollista.

”2H1: Nii mäkin mietin tota aktivismii tai jotenkin sitä sanaa, kun luin noi kysymykset nii, et emmä oo oikee koskaan kokenut, et tää on jotenkin aktivismia öö niinkun, mut kyllähän se niinkun on kuitenkin sitte. Niin tai ehkä jotenkin myös miettii sitä, että tarviiko kaiken mitä kväärit tekee nii olla... Et onks kaikki aktivismia? -- Vai voidaanks me vaan niinkun tehdä sitä mitä me tehdään ilman et se on. Mut sit toisaalta, jos on mahdollista vaikuttaa sillä omalla tekemisellä johonkin, niin sit enemmän, kun mielellään tekee sen.” (H1 2026)

Aktivisti-sanana on hieman monimutkainen ja olen itse nähnyt siitä lukuisia eri määritelmiä. ”Kaikki taide ei ole aktivismia ja – toisinaan raja taiteen ja aktivismin välillä on liukuva” kertoo Lotta Kähkönen (2025) luvussaan taideaktivismista. Hän myös lainaa Chantalle Mouffea, joka kertoo taiteellisen aktivismin pyrkimyksen olevan sitä, että se antaa äänen niille, jotka eivät yhteiskunnassa pääse helposti muuten ääneen. Sen tarkoitus on tuoda näkyväksi näkymättömiä. (2025: 100) Välillä vähemmistön edustajat, erityisesti transihmiset, joutuvat aktivisteiksi, vaikka eivät sitä erityisesti haluaisi. Vähemmistön edustajana on haastavaa olla huomaamatta epäkohtia, sillä usein omia kokemuksia syrjinnästä, valtarakenteista ja niiden vaikutuksista ihmisiin on paljon. (Kähkönen 2025: 104) Vaikka aktivisti-sanan käyttäminen herättääkin monissa, myös itsessäni, ristiriitaisia tunteita, näiden Mouffen sanojen kuvauksen mukaan kväärit kansanmuusikot, toiset tietoisemmilla tavoitteilla kuin toiset, tekevät aktivismia tuodessaan omaa ääntään esiin. He ovat toisaalta marginaalinen ääni kansanmusiikkikentässä, marginaalinen ääni kvääreinä musiikkikentällä ja myös marginaalinen ääni kansanmusiikkoina musiikkikentällä. Joskus toimijuus ei myöskään ole vahvaa vaan suorastaan passiivista. (Kujanpää 2026: 75)

2H1: Niin. Jotenkin yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuulostaa siltä, et pitäis tehdä jotakin suuria muutoksia, mutta jotenkin ehkä sillä omalla pienellä panostuksellaan voi pikkuhiljaa muuttaa niitä näkyväks niitä asioita ja tuoda niitä omia arvoja ja jotenkin itseä esille.

1H1: Ja jotenkin sitä yhteisöä.” (H1 2026)

Kuten 2H1 haastattelussa kuvaa, hän kokee, että yhteiskunnallinen muutos voi olla pieniä arvoja esille tuovia tekoja. Emmi Kujanpää lainaa tekstissään musiikkihistorioitsijaa James Garrattia, joka kertoo musiikin ja aktivismin olevan yhdessä muusikoiden arkielämässä kuin varsinaisesti tavanomaisesti poliittiseksi aktivismiksi luokitellussa toiminnassa. (2026: 73) Juuri yksittäiset arkiset esimerkit, esillä oleminen arvojensa kanssa ja selvä kriittinen tietoisuus, jota kansanmusiikit osoittavat haastattelussa tekevät heistä yhteiskunnallisia toimijoita. He ymmärtävät oman tekemisensä vaikutuksen ja painottavat arvojaan valintoja viitoittavina tekijöinä.

Kujanpää kuvaa kuinka Ukrainaa Venäjän ja Ukrainan välisessä sodassa kannattavat kansanlaulajat kokivat kansanlaulujen olevan keino tuoda esille omia arvojaan. Hänen mukaansa kansanlaulajat ovat ottaneet kantaa sananvapauteen ja vähemmistöjen asioihin. (Kujanpää 2026: 86–87) Haastateltavani kokevat hekin musiikin olevan väline tuoda omia arvojaan ja näkökantojaan esille. Tästä kertoo muun muassa luonto- ja ympäristöteemoja omassa musiikillisessa toimijuudessaan esille tuova 1H1. Hän kokee, että kansanmusiikkiin liittyy vahvasti asioihin vaikuttaminen ja aktivismi.

”1H1: Mutta ite aattelen, et se on nimenomaan merkityksellistä siinä omassa tekemisessä, et voi jotenkin tuua niitä omia arvoja ja oon tehny omaa työskentelyä myös niinku luontosuhteen ja niinkun ympäristöasioitten puolesta. Myös et se on kans sellanen merkityksellinen ja iso juttu et niin voi tehdä ja niinkun tai et ne niinkun linkittyy osittain yhteenkin. Ja mun mielestä se on myös siinä kansanmusiikissa läsnä jollain lailla se aktivismi tai joku vaikuttaminen. Tai koska se on jotenkin kuitenkin sitä mitä me ollaan, niin sit et sitä ei voi erottaakaan siitä.” (H1 2026)

Myös Kansanlaulajien poliittinen ja aktivistinen toimijuus voidaan katsoa vastalauseena epäoikeudenmukaisuuksia vastaan (Kujanpää 2026: 90). Haastattelemani henkilöt ovat monella yhtenevällä tavalla, mutta myös eroavaisilla tavoilla aktiivisia yhteiskunnallisia toimijoita. Taiteella on tapana tuottaa muutosta ihmisen henkilökohtaisessa maailmassa, omassa ajattelussa ja arjessa. Taiteen tehtävä on parhaimmillaan tuoda näkyville muutoksen mahdollisuutta ja antaa alkusysäys uudentalaiselle ajattelulle. (Välimäki 2015: 8) Selvästi myös 1H1 tavoite

omassa toiminnassaan on nostaa omia maailmaa muuttavia arvojaan esille tekemisessään taiteen parissa. Hän kokee kansanmusiikin ja aktivistisen toimijuuden kulkevan helposti käsi kädessä.

3.3.2 Kapinallinen utopia

Tässä luvussa kerron haastateltavieni yhteiskunnallisesta toimijuudesta, jonka he itse erityisesti nostivat yhteiskunnallisena toimijuutena. Esille nousi muun muassa leikki, mielikuvitus ja utopiat yhteiskunnallisina tekoina.

”1H2: Mä myös koen, että tässä niinku bändin konseptissa myöskin se niinku fantasiapuoli siinä ja se folklorepuoli on mun mielestä myöskin tai mä niinku linkitän senkin jotenkin tosi vahvasti semmoiseen niinku leikkiin ja mielikuvitukseen ja utopioihin ja tällaisiin asioihin, mitkä on vahvasti niin kuin semmoisia kapinallisia yhteiskunnassa, missä se normi on että hankit koulutuksen ja menet tuottamaan voittoa osakkeenomistajille ja sitten sä saat leipää pöytään ja sitten kuolet. Mä just koen niinkun, et mitä se täs kontekstissa merkitsee niin just sitä niinku, että mä koen, että se projekti on niinku se vastavoima semmoiselle niinku musiikille, -- mitä vaikka tehdään kaupallisilla ehdoilla niinku, ja myöskin tällaselle niinku individualistiselle ja irony poisoned -kulttuurille (suom. ironian myrkyttämälle kulttuurille)” (H2 2026)

1H2 puhuu omassa puheenvuorossaan leikin, mielikuvituksen ja utopioiden vallankumouksellisuudesta. Utopia voi tarkoittaa joko unelmoituja ja mahdottomiksi koettuja ajateltuja tulevaisuuksia (Välimäki 2015: 12). Utopia voi myös tarkoittaa kritiikkiä, joka kohdistetaan sortaviin järjestelmiin. Utopia siis voi olla muun muassa yhteisössä koettua älyllistä voimaa, joka vastustaa ja hajottaa vallalla olevia normeja ja sääntöjä. (Välimäki 2015: 13) Utopia itsessään voidaan myös luonnoltaan lajitella kvääriksi ilmiöksi (Välimäki 2015: 14).

Tällaisesta yhteisön utopisesta voimasta puhuu myös 1H2 puheenvuorossaan. ”Tällaiset tuotiot, joissa kriittinen ajattelu yhdistyy kumouksellisuuden hurmukseen, koetaan ohimenevinä hetkinä ja tiloina nykypäivässä; utopia kuuluu pikemminkin jokapäiväiseen elämäämme kuin tulevaisuuteen” (Välimäki 2015: 13) Kansanmusiikkibändissä, jossa 1H2 vaikuttaa on siis valjastettu käyttöön utopian ajatus maailmaa muovaavana tekijänä. Kyseessä on kvääri tila, joka luo utopioita. Kväärit tilat voivat tehdä ”uudenlaisen maailmassa olemisen mahdollisuuden näkyväksi ja aistittavaksi – todelliseksi” (Välimäki 2015: 13–14). Tulkitsen uudenlaisen maailman kokemiseksi ja luomiseksi sekä toisille ja itselle koettavaksi myös 1H2:n

kuvauksen bändinsä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, jossa hän kokee juuri yhteisöstä saatavan voiman ja yhteyden olevan merkittävä vaikutuskeino. ”Paremmen maailman ja toivon herättäminen on maailmanluomista, joka rakentaa yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys edistää toimijuuden vahvistumista ja vastavoiman kehittymistä.” (Kähkönen 2025: 104)

”IH2: Mutta sitten taas tän bändin mä ehkä koen olevan niin ku... Ainakin paljon enemmän sitä mahdollisuutta niin ku vaikuttaa, vaikuttaa niin ku yhteiskunnallisesti. Ei ehkä suoraan niin et tää olis suoraan jotenkin poliittinen projekti tai... vaikka tavallaan on mutta ei silleen et – me mentäisiin soittaa jollekin Petteri Orpolle ja sitten se olisi silleen että ”Sori, sori äijät, että mun moka että nyt kun soititte ton tota Viidakohotellin niin niin toi nyt saikin mut mieltii ja mä nyt mietin näitä hallituksen linjauksia uuestaan” niin ei silleen vaan että tosi silleen -- semmosena vastavoimana niille ihmisille, jotka tän projektin parissa työskentelee ja jotka tätä projektia niin kun sit aikanaan kuulee ja näin. Niin et ne sais niin ku elämäänsä sitä, niin ku jotenkin semmoista yhteyttä ja semmoista voimaa siitä yhteisöstä” (H2 2026)

Utopia on myös tarjottavan mahdollisen ja normeja haastavan ja purkavan maailman vastaanottamista läsnäololla. Tilassa (kvääri) yksilö ja yhteisö ympärillä yhdessä voi kokea olevansa uudessa utopistisessa voimaannuttavassa maailmassa, jonne vanhan maailman rajoitteet ja sortavat rakenteet eivät yletä. Näin luodaan vaihtoehtoa normatiiviselle maailmalle. (Välimäki 2015: 14) Luova kuvittelu auttaa ymmärtämään, miten uudessa vaihtoehtoisessa maailmassa voi olla ja toimia. Tunnekokemus, jonka ajatellaan tulevan ennen politiikkaa, tällaisen maailman kohtaamisissa auttaa ihmisissä reaktioita tuota maailmaa kohtaan. (Kähkönen 2025: 102) Olivatpa ne sitten hyväksyviä ja turvaa luovia tai toisaalta ehkä yhteisön ulkopuoliselle mahdollista hämmästyä.

Selvästi kansanmusiikin taipumus luoda turvallisia ja utopistisia tiloja on huomattu myös ulkopuolella, sillä 2H1 kertoo, että myös kansanmusiikkiyhteisössä Folklandialla vierailleet henkilöt ovat julkisesti kertoneet yhteisön tuntuvan ”ihanneyhteiskunnalta”. Folklandia on kansanmusiikki- ja tanssiristeily, joka on suunnattu kaikille kansanmusiikin ja tanssin parissa oleville, ei siis erityisesti kvääreille suunnattuna.

2H1: Musta Rosa Meriläinen oli käynyt siellä Folkalandialla ja kirjotti Instagramiin et tää on joku ihanneyhteiskunta et jotenkin -- semmonen turvallinen tila” (H1 2026)

Kansanmusiikkiyhteisöä ja (kväärejä) toimijoita sen parissa voisi ajatella olevan mahdollisia uuden maailman lähettiläitä ja rakentajia, joka onnistuu luomaan ihmisten ajattelua muuttavia utopioita ympärilleen.

4 Pohdinta

Edellisessä luvussa olen analysoinut haastatteluaineistoani kolmen eri teeman alla. Seuraavaksi vastaan tutkimuskysymyksiini ja pohdin niitä laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli: millainen on kansanmusiikkiyhteisö kväärien kansanmusiikkiartistien näkökulmasta? Kansanmusiikkiyhteisö on kväärien muusikoiden kokemuksen mukaan turvallinen ja lämminhenkinen yhteisö, jossa ihmisläheiset arvot ovat esillä ja itsensä toteuttaminen toivottua. Yhteisöllä on suuri vaikutus ja merkitys yksittäisille toimijoille sen sisällä. Toinen tutkimuskysymykseni oli: mikä kansanmusiikissa ja sen parissa toimijuudessa kvääreille artisteille on merkityksellistä? Kvääreille kansanmuusikoille tärkeitä arvoja ovat yhteisöllisyys, oman äänen ja omien arvojen kuuluminen omassa tekemisessä. He kokevat kansanmusiikin tarjoavan sopivan alustan näiden arvojen toteuttamiselle. Kolmannessa luvussa pohdin sitä, minkälainen suhde kvääreillä kansanmusiikkiartisteilla on yhteiskunnalliseen toimijuuteen, ja miten he kokevat roolinsa yhteiskunnallisina toimijoina. Suhde yhteiskunnalliseen toimijuuteen on monitasoinen. Toisaalta muusikot kokevat olevansa aktiivisella asialla ja kokevat yhteiskunnallista toimijuutta tekemisessään. Kuitenkin he kokevat, että yhteiskunnallinen toimijuus tulee jo itsenä olemisen, kvääriyden ja kansanmuusikkouden kanssa käsi kädessä ilman sen suurempia ponnisteluja.

Kvääriys koetaan olevan irrottamaton osa omaa taiteilijuutta. Kvääriyden koettiin myös olevan irrottamaton osa kansanmusiikkia ja haastateltavani yhdistivät vahvasti kvääriyden ja kansanmusiikin ja sen yhteisön.

Kaikki haastateltavani olivat valkoisia henkilöitä. Emme haastattelussa puhuneet laisinkaan siitä, miten valkoinen ympäristö kansanmusiikkipiiri on, ja kuinka se toivottaa tervetulleeksi rodullistetut kävijät. Puhumattomuus osittain liittyy varmasti siihen, että en tuonut sitä haastattelijana erikseen esille. Myöskään saavutettavuudesta emme juurikaan puhuneet. Keskustelua oli maantieteellisestä saavutettavuudesta ja Helsinki-keskeisyydestä, mutta muunlainen saavutettavuuskeskustelu jäi aika pieneksi. Lisäksi haastattelussa puhuttiin paljon siitä, miten turvallinen tila kansanmusiikkiyhteisö haastateltaville on, mutta keskustelu siitä, miten tila aktiivisesti haastateltavien ja muiden ihmisten toimesta luodaan turvalliseksi. Mitkä ovat konkreettiset keinot, joilla ihmisille tehdään turvallinen olo? Keskustelu pohjautui tällä kertaa siihen, ”miten minulla on turvallinen olo” eikä siihen, että ”miten luon toisille turvallisen olon”.

4.1 Tulokset aiemman tutkimuksen valossa

Tässä alaluvussa pohdin tämän tutkimuksen tuloksia aikaisemman kväärin taiteellisen aktivismin valossa. Tutkimustulokset kvääristä kansanmusiikkiyhteisöstä ja -taiteilijoista vastaavat aiempia tutkimuksia aiheista.

Tutkimuksen tulokset kertovat, että kvääristä kansanmusiikkiyhteisöstä on löydettävissä samaa välittämistä ja yhteisöllisyyttä, jota usein kvääreissä yhteisöissä on. Toisista huolehtiminen ja eettisten arvojen ylläpitäminen ovat kulkeneet mukana kväärissä aktivismihistoriassa läpi vuosikymmenten. ”Yhteisön toimijuuden vahvistaminen on perusedellytys poliittiselle vastarinnalle.” (Kähkönen 2025:105) Haastattelemini henkilöiden yhteisö ehdottomasti kertoo jatkotarinaa kväärien aktiiviselle toimijuudelle ja kriittiselle tietoisuudelle omien tekojen ja valintojen merkityksestä.

Ehkäpä kansanmusiikki- ja erityisesti kvääri kansanmusiikkipiiri on samanlainen turvallinen itsenä ilmaisuun mahdollinen tila *valkoisille* kvääreille kuin ballroom- ja drag-yhteisöt 1950-luvulla (ja edelleen) kvääreille, jotka yhteisöllisinä kvääreinä tiloina loivat osallistavan ja turvallisen tilan. Näissäkin tiloissa leikkisyyden ja luovuuden keinoin ”osallistutaan yhteisöllisyyden rakentamiseen ja vastustetaan hallitsevia käsityksiä sukupuolesta, seksuaalisuudesta ja rodullistamisesta”. (Kähkönen 2025: 102) Rodullistamisen käsityksien rikkomiseen kväärissä kansanmusiikissa en voi tämän tutkimuksen perusteella ottaa kantaa johtuen siitä, että aihe jäi täysin keskustelun ulkopuolelle.

Omalla kväärillä olemassaololla ja normatiiviselle musiikkikentälle itselleen ja asialleen tilaa tekemällä kväärit kansanmuusikot ovat aktiivisessa roolissa muuttamassa maailmaa omalla tavallaan. He pyrkivät yhteisöllisyyden ja arvopohjaisen toiminnan avulla luomaan esimerkkejä toisenlaisesta maailmasta toisille. Toisaalta taas he tuovat esiin arkielämänsä ja luovat samastumispintaa toisille. Tämä on keino voimavarojen luomiseen niin itselle kuin toisillekin. Näin usein taiteellinen aktivismi toimiikin. (Kähkönen 2025: 106–107)

Taide ja tässä tapauksessa kansanmusiikki muuttaa maailmaa sen luomilla kokemuksilla ja tuntemuksilla. Sen poliittisuus on paljon toivon ja lohdun rakentamista yhteiskunnan haavoittuvaisille. Tarkoituksena ei ole nopea ja räjähtävä maailman muuttaminen. (Kähkönen 2025: 111) Kväärit kansanmuusikot korostivat toiminnassaan ilon, omien juurien ja arvojen tuomista esille. He kertoivat mielellänsä tekevänsä osansa maailman muuttamiseen ja oman yhteisönsä olevan turvallinen ja iloa tuova alusta sille. He kokivat kuuluvuuden tärkeänä ja

voimaa tuovana tekijänä omassa tekijydessään. Ihmislähtöiset jaetut arvot ja muu jaettu yhteisöllisyys ja ilo korostuivat haastatteluissa. Kuten Lotta Kähkönen kirjassaan kvääristä aktivismista ja sen luvussa taiteellisesta aktivismista kertoo: ”Taiteellinen aktivismi toimiikin liimapintana uusille kytköksille ja solidaarisuudelle” (2025: 112). Tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että maailman muuttaminen lähtevät yhteydestä, yhteisöllisyydestä ja yhdessä tekemisestä. Tärkeät tekijät muutoksentekijöinä ovat jaetut ilo, toivo ja vahva arvopohja.

4.2 Työn rajoitteet

Työn haasteita olivat aiheen rajaaminen ja tutkielman tarkan fokuksen löytäminen. Minulla ei ennen haastatteluja ollut selvää tutkimuskysymystä keksittynä, vaikka tiesinkin mihin suuntaan haluan työtäni viedä. Tämä kuitenkin oli haastavaa siitä syystä, että tutkimuskysymyksen jo alussa ollessa epäselvä, oli analyysia haastavaa aloittaa tekemään ilman tarkkaa punaista lankaa. Tämä toki varmasti on haasteena ylipäättään humanistisessa laadullisessa tutkimuksessa. Mitään aihetta, kun ei voi perin pohjin juuriaan myöten tutkimuksessa selvittää, eikä niin ole tarkoitukseen (Ruusuvaara ym. 2010: 10). Työn selvempi strukturointi ja valmistelu heti alussa ennen haastatteluja olisi helpottanut huomattavasti tutkielman tekemistä. Kysymyksenasettelu työni kohdalla oli hieman haastavaa, sillä minusta tuntui siltä, että vaihtoehtoja on monia. Toisaalta tiesin haluavani haastatella kväärejä kansanmuusikoita, mutta en ollut varma, mitä kaikkea haastatteluissa tulisi ilmi. Niin kuin usein käy joutuin tästäkin työstä jättämään pois paljon asioita ja aiheita, joita olisin halunnut siinä pitää.

Toinen asia, jonka koen työn haasteena, on sen henkilökohtaisuus. Vaikka laaja tieto aiheesta onkin toisaalta työtä helpottava tekijä, vaikuttavat omat henkilökohtaiset kokemukset enemmän tutkimuksen tuloksiin, kuin jos olisin kirjoittanut tuntemattomammasta aiheesta. Koen tutkimuksen kaikesta huolimatta onnistuneen, mutta kuten jo tutkimuspositiokappaleessa aihetta avaavan, vaikutti omat ennakkosenteeni väistämättäkin haastattelujen tekemiseen. Tämä kuitenkin on ollut minulle tutkijana suuri oppi ja itsereflektio aiheesta auttoi minua tekemään objektiivisempaa analyysia, varsinkin koska osa ennakkoluuloistani kumottiin haastattelujen aikana. Tämän takia koen toisaalta onnistuneeni saamaan työhöni siitä huolimatta, vai pitäisikö sanoa jopa, että siitä syystä, parempilaatuista analyysiä, kuin jos ennakkoluuloni olisivat osuneet täysin oikeaan.

H1-haastattelussa pysyin vahvemmin puolueettoman haastattelijan roolissa enkä osallistunut keskusteluun niin paljon kuin H2-haastattelussa. H1-haastattelussa erityisesti alkupuoliskolla pysyin enemmän taustalla ja kysymysten kysyjänä, kuin haastatteluun aktiivisesti osallistuvana keskustelijana. Osallistuin kyllä keskusteluun ja kommentoin ja kerroin asioista, mutta olin ehdottomasti neutraalimpi haastattelija kuin H2-haastattelussa. Huomasin myös, että ylipäätään objektiivisen tutkijan roolissa pysyminen oli hieman haastavaa, koska aihe on minulle niin läheinen. Tokikin haastattelut olivat puolistrukturoituja, mutta huomasin kysymysten olevan hieman ohjailevia H2-haastattelussa, johtuen varmasti osittain siitä, että tunsin haastateltavani jo etukäteen ja olimme jo aiemmin puhuneet kyseisistä asioista.

Lisäksi haasteena oli se, että tutkimus jäi varsin valkoiseksi. Kaikki haastateltavani ihmiset olivat valkoisia henkilöitä.

4.3 Jatkotutkimus

Työtä tehdessäni minulle heräsi paljonkin ajatuksia ideoista mahdollisen jatkotutkimuksen tekemisestä. Minua olisi kiinnostanut tehdä myös lähilukua kväärien artistien sanoituksista, ja siitä minkälaista yhteiskunnallista vaikuttamista niistä löytyy. Tässä tutkielmassa kohdensin katseeni yksilöön, mutta olisi kiinnostavaa ottaa selvää vielä siitä, miten kansanmusiikkiyhteisö ja vielä tarkemmin kvääri kansanmusiikkiyhteisö voi olla yhteiskunnallinen ja normeja rikkova toimija. Haluaisin tietää, miten ja miksi siitä on tullut ”turvallinen hyvän tyyssija” ja miksi se kerää joukkoonsa aina vain uusia ja uusia juuri kväärejä ihmisiä.

Jäin edelleen myös pohtimaan sitä, millainen kokemus Helsingin ulkopuolisilla kvääreillä kansanmusiikista kiinnostuneilla ihmisillä on. Haastateltavillani kaikilla oli jonkinlainen suhde Helsinkiin ja sen kansanmusiikkikenttään, ja siksi olisi kiinnostavaa tehdä tutkimusta kvääreistä kansanmusiikkiharrastajista, jotka eivät ole juurikaan Helsinkiin yhteydessä. Työn yksi rajoite on siis valitettavasti Helsinki-keskeisyys. Myös kaikkien haastateltavieni kanssa pohdimme sitä, kuinka paljon kokemukseen kansanmusiikkikentästä vaikuttaa se, mistä päin Suomea ihminen on kotoisin, ja miten helppo pääsy yksilöllä on Helsinkiin, jossa tuntuu olevan huomattavan suuri keskus kansanmusiikin harrastajille, erityisesti kvääreille harrastajille. Tulimme yhdessä siihen tulokseen, että mitä luultavimmin kokemus on erilainen esimerkiksi kväärillä kansanmusiikkiharrastajalla hyvin pienen suomalaisen kylän kasvatilla, joka edelleen asuu kotipaikkakunnallaan, josta ei ole koskaan muuttanut pois, kuin kvääreillä

kansanmuusikoilla, joilla on vahvat yhteydet Helsinkiin. Tämän vuoksi tutkielma on vajavaisten representaatioltaan.

Aiheen parista löytyy paljon potentiaalia ja tilaa uudelle tutkimukselle. Tutkimusaiheeksi voisi ottaa esimerkiksi sen, miten kväärit toimijat ovat vuosien saatossa näkyneet kansanmuusikkikentällä. Rimma Erkkö on tehnyt tutkimusta siitä, mitä kväärejä elementtejä kansanrinnoudesta on löytynyt. Tätä voisi hyödyntää myös kansanmusiikissa. Toisaalta nykykansanmusiikkia ja kväärien artistien sanoituksia voisi lähilukea ja esiintymisistä tehdä multimodaalista tutkimusta.

Lähteet

- Alasuutari, Varpu; Kähkönen, Lotta; Juvonen, Tuula (toim.) (2025) ”Toivoa, vimmaa ja vastarintaa. Kirjoituksia queer- ja transaktivismista”. Helsinki. Gaudeamus
- Asplund, Anneli; Hoppu, Petri; Kerala-Innala, Päivi; Laitinen, Heikki; Leisiö, Timo; Saha, Hannu; Westerholm, Simo (2006) ”Alkusanat”. *Suomen musiikin historia – Kansanmusiikki*. WSOY. Helsinki
- Friedman, Jonathan C (2013) “What Every Revolutionary Should Know – A Musical Model of Global Protest”. *The Routledge History of Social Protest in Popular Music*. Taylor and Francis Group
- Graham, Stacie CC (2019) “When We Heal: Creative practice as a Means of Activism and Self-Preservation” *To Exist Is to Resist : Black Feminism in Europe*. Toimittanut Akwugo Emejulu ja Francesca Sobande. Pluto Press
- Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula (1997) ”Tutki ja kirjoita”. Kirjayhtymä Oy. Helsinki
- Kujanpää Emmi (2026) “From Solidarity Concerts to Artivism: Transantional European Folk Singing and Folk Singers’ Agency in 2022-2024”. *Musiikki* 1/2026
- Kähkönen, Lotta (2025) ”Affektiivinen maailmanluominen – Transyhteisön taiteellisen aktiivismin potentiaali”. *Toivoa, vimmaa ja vastarintaa. Kirjoituksia queer- ja transaktivismista*. Toimittanut Alasuutari, Varpu; Kähkönen, Lotta; Juvonen, Tuula. Helsinki. Gaudeamus
- Lindeman, Meri (2025) *Sateenkaari-ihmisten kielenkäyttö – Kansanlingvistinen aineisto ikkunana identiteettiin, performatiivisuuteen ja normatiivisuuteen*. Turun yliopiston julkaisuja – Annales Universitatis Turkuensis Sarja – SER. B OSA – TOM. 739. HUMANIORA. TURKU
- Mason, Jennifer (2002) *Qualitative researching*. SAGE Publications Ltd.
- Matarasso, Francois (2007) *Common ground: cultural action as a route to community development*. Oxford University Press and Community Development Journal
- Ruusuvuori, Johanna; Tiittula, Liisa (2005) *Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus* Vastapaino. Tampere
- Seta ry (2025) ”Sateenkaarisanasto”. <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/> (luettu 2.4.2026)
- Välimäki, Susanna (2015) ”Muutoksen musiikki : Pervoja ja ekologisia utopioita audiovisuaalisessa kulttuurissa”. 2015. Juvenes Print. Tampereen yliopistopaino. Tampere